

Ügyiratszám: SMÖ/286/2015.

ELŐTERJESZTÉS

a kiskereskedelmi üzletekre vonatkozó vasárnapi munkavégzés tilalmának balatoni turizmusra kifejtett hatásáról

A Területfejlesztési Bizottság 2015. március 2-i soron kívüli ülésén felvetődött, hogy az üzletek vasárnapi zárva tartása a balatoni turizmusra kedvezőtlen hatással lehet, ezért tájékozódni szükséges a várható hatásokról illetve szükség szerint kezdeményezni kell a tilalom alóli mentességet.

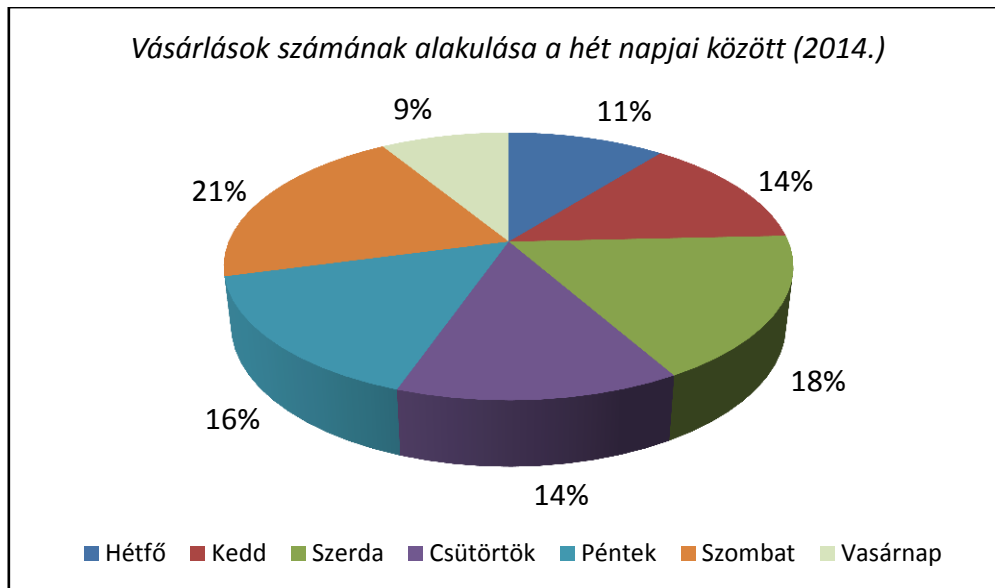
A Parlament a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzés tilalmáról szóló 2014. évi CII. törvényt (a továbbiakban: Törvény) 2014. december 16-án szavazta meg. A jogalkotók célja a munkavállalók részére megfelelő pihenőidő biztosítása és a családi közösség erősítése, amit a jogszabály közvetetten, a kiskereskedelmi üzletek nyitva tartásának szabályozásával kíván elérni. A jogszabály törekszik arra, hogy a kereskedelmet csak ésszerű mértékben, a nyilvánvaló kivételek alkalmazása mellett korlátozza, ezzel elősegítve, hogy a vasárnap valóban pihenő-, szabadnap legyen.

A Törvény hatálya – a megnevezett kivételektől eltekintve – a kiskereskedelmi tevékenységre terjed ki, függetlenül attól, hogy állandó vagy esetenkénti jelleggel, állandó vagy időszakonként eltérő helyszínen folyik a tevékenység. A Törvény rendelkezik üzletek nyitva tartási idejéről is, e szerint ez év március 15-e után a kiskereskedelmi tevékenységet folytató üzletek a hét utolsó napján és munkaszüneti napokon nem tarthatnak nyitva, a kiskereskedelmi napokon pedig reggel 6 és este 22 óra között.

Az egyes különleges termékköröket árusító üzletekre eltérő nyitvatartási időket határoz meg a jogszabály, így a kizárólag pékárut és tejterméket értékesítő üzletek vasárnap és munkaszüneti napokon 5 és 12 óra között, az újságárusok és a virágüzletek 6 és 12 óra között, a sportlétesítményekben lévő boltok a sportrendezvények ideje alatt is nyitva tarthatnak. Megengedi továbbá a nyitva tartást a 200 négyzetméternél kisebb árusítótérrel rendelkező üzleteknek is, amelyekben a kereskedelmi tevékenységet a vállalkozó vagy az üzemeltetést végző gazdasági társaság legalább 20%-os tulajdoni hányadával rendelkező természetes személy, illetve ezek közeli hozzátartozója személyesen végzi. Ezen kívül az üzletek nyitva tarthatnak még 6 és 22 óra között adventi vasárnapokon és minden naptári év tetszőlegesen megjelölt egy vasárnapján, amennyiben nyitvatartási szándékát legalább 15 nappal az érintett időpont előtt bejelentette a kereskedelmi hatóságnak, továbbá december 24-én és december 31-én 6 órától 12 óráig.

A Törvény rendelkezéseinek megsértését a fogyasztóvédelmi hatóság az üzlet bezárásával szankcionálhatja, amely korlátozás ismételt jogsértés esetén akár az egyéves időtartamot is elérheti.

A Törvényben rögzítésre került az eltérő szabályozás lehetősége, mely kimondja, hogy „Kormányrendelet az adott település (településrész) sajátosságaira – különösen az idegenforgalom kiszolgálásának igényére, a vásárlási szokásokra, a foglalkoztatottak számára és a lakóköznyezet érdekeire – tekintettel az üzletek nyitva tartására az e törvénytől eltérő szabályokat is megállapíthat”.

1. ábra: Vásárlások számának alakulása a hét napjai között, forrás: GfK

A 2014. évi CII. tv. rendelkezéseinek „vélelmezett hatása „ a Balaton-parti települések kiskereskedelmi forgalmára

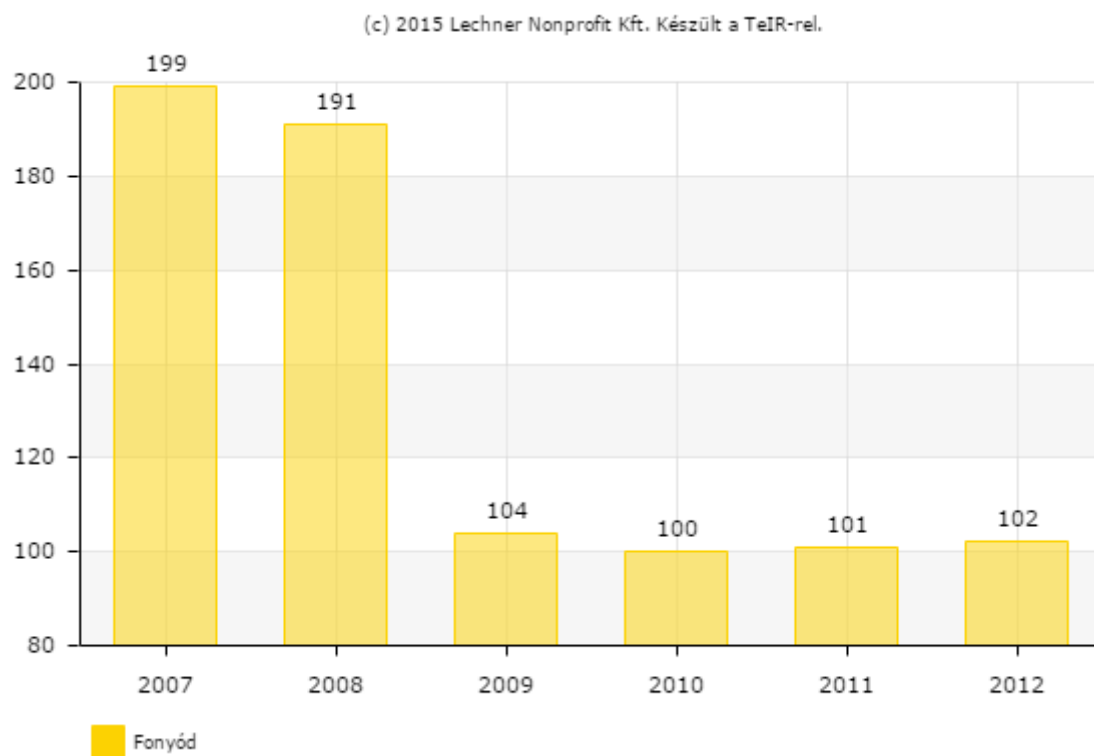
Somogy megye Balaton-parti településeinek kiskereskedelme 2007, az utolsó válság előtti év óta, jelentős mértékben visszaesett, és bár Siófok 2014-re megközelítette a 2007-ben mutatott teljesítményét, a jellemző talán mégis inkább Fonyód példája, ahol a működő kiskereskedelmi egységek száma ez időszakban a felére esett vissza.

A kiskereskedelmet az elmúlt években – nemzetközi tendenciákhoz hasonlóan – a nagy áruházláncok térnyerése jellemezte, folyamatosan nehezítve a kis üzletek életben maradási esélyeit. Országosan 2013. december 31-én közel 149 ezer kiskereskedelmi üzlet, a 2000. évinél 5,0%-kal kevesebb rendelkezett működési engedéllyel. A turisztikai régiók közötti megoszlásuk egyenlőtlen volt. A szélső értékeket a Budapest–Közép-Duna-vidéki, illetve a Tisza-tavi régió képviselte: előbbiben a boltok több mint egyharmada, utóbbiban mindössze 1,6%-a működött. A népességarányos fajlagos mutatószámok alapján már némileg más volt a régiók sorrendje. Tízezer lakosra vetítve a legsűrűbben a Balaton (199), a legritkábban pedig a Tisza-tó (124) térségében működtek kiskereskedelmi egységek (az országos átlag 151 volt). A bolthálózatban belül az idegenforgalom kiszolgálása – elsősorban a kisebb jövedelmű turisták – szempontjából a legfontosabb üzletkörűeknek az élelmiszer jellegű és a vegyes termékeket árusító boltokat lehet tekinteni. Országosan 2013 decemberében ezen szaküzletek jelentették a kiskereskedelmi egységek számának 16%-át. Az élelmiszerüzletek részaránya az észak-alföldi régióban volt a legmagasabb, a Nyugat-Dunántúlon a legalacsonyabb.

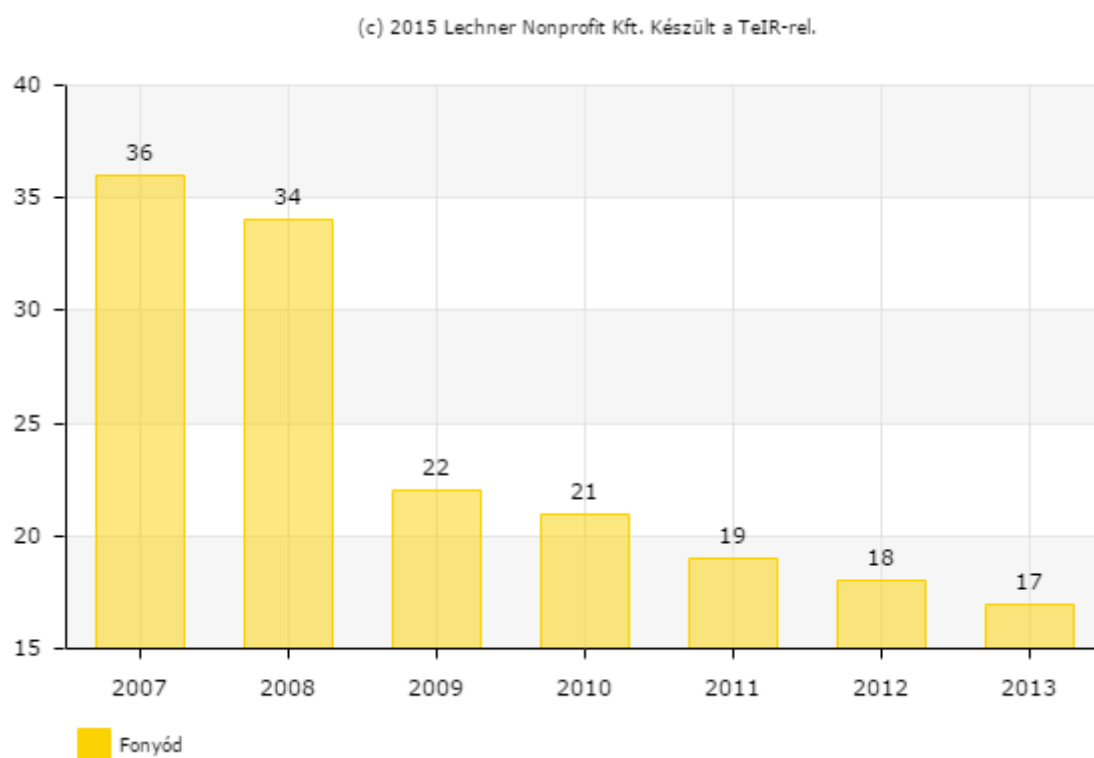
Másrészt ugyanebben a szegmensben a gépjárműforgalom zavartalan kiszolgálása szempontjából kiemelkedő jelentősége van annak, hogy üzemanyagtöltő állomásokkal kellően lefedett legyen minden térség. 2013 végén az országban 2134 üzemanyagtöltő állomás működött, százezer lakosonként 22. Népességarányosan ennél sűrűbben a balatoni, a dél-alföldi, a Tisza-tavi és a közép-dunántúli régióban üzemeltettek töltőállomást, az előbbi sorrendben 34, 28, 27, illetve 24 benzinkút jutott a térség százezer lakosára.

Azzal együtt, hogy az elmúlt években a hazai vendéglátás színvonalában jelentős területi különbségek mutatkoztak, 2013 végén az országban működő mintegy 55 ezer vendéglátóegység közel egyharmada a Budapest–Közép-Duna-vidék turisztikai régióban összpontosult, a Tisza-taviban pedig az egységeknek csak 1,7%-a üzemelt. A tízezer lakosra jutó üzletszám alapján a régiók között messze kiemelkedett a balatoni, ahol a mutatószám (150) 2,7-szerese volt az országos átlagnak (56). Fajlagosan ugyanakkor a legkevesebb vendéglátóüzletet az észak-alföldi régióban regisztrálták (46).

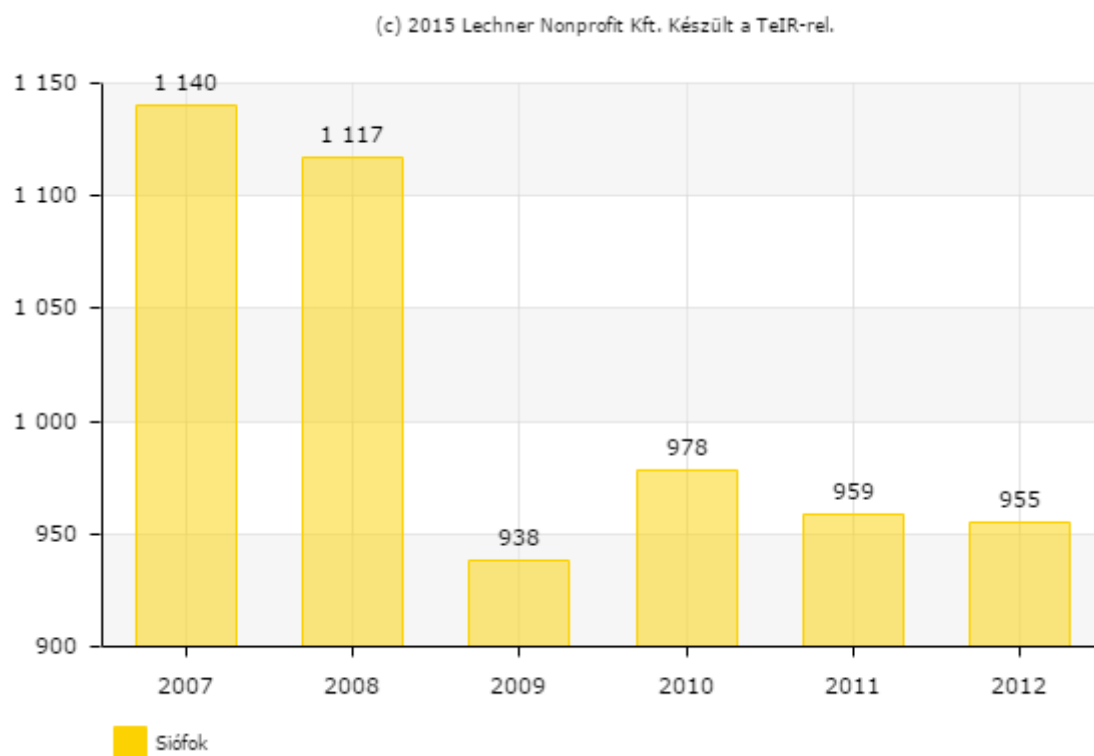
Kiskereskedelmi hálózati egységek száma (gyógyszertár nélkül) (db)

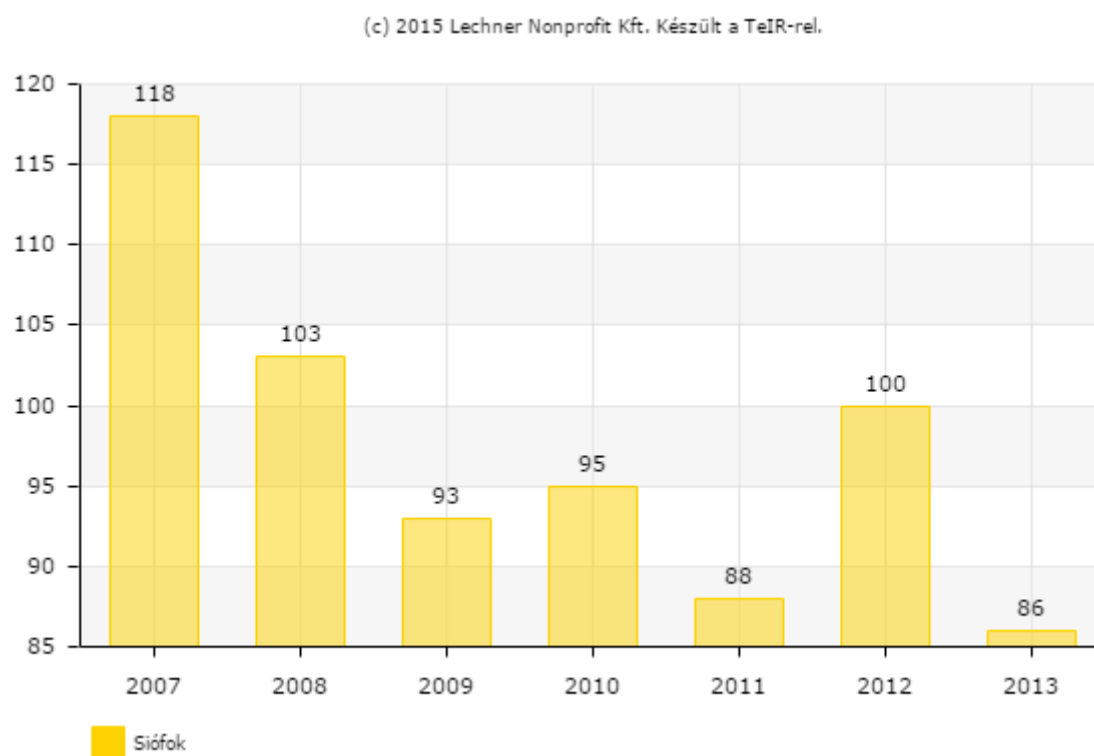
Élelmiszer jellegű üzletek és áruházak száma (db)

Kiskereskedelmi hálózati egységek száma (gyógyszertár nélkül) (db)

Élelmiszer jellegű üzletek és áruházak száma (db)

Összegezve Somogy megye Balaton-parti településeinek kiskereskedelmi tevékenysége jelentős mértékben visszaesett 2007 óta, illetve a multinacionális kiskereskedelmi egységek térnyerésével koncentrált.

A szezon hónapjaiban a kiskereskedelemben a költségek döntő hányada az ide látogató vendégekhez kapcsolódik, akik ezen forgalom jelentős hányadát a 2014. évi CII. tv. által nem érintett vendéglátóipari egységekben, kereskedelmi szálláshelyeken költik el, kisebbik hányadát pedig a törvény hatálya alá nem tartozó 200 m² alatti, jellemzően családi üzemeltetésben működő kereskedelmi egységekben, jellemzően élelmiszer-cikkekre.

A 2014. évi CII. törvény rendelkezéseinek turisztikai hatásai a Balaton-parti települések forgalmára, tekintettel a Balaton vendéglátásának, kiskereskedelmének sajátosságaira érdemi vizsgálat nélkül nehezen kiszámítható. A Törvény hatályba lépése a turista szezonban a költségeket a multinacionális kiskereskedelmi egységektől, a 2007-2014-es időszak által jelentősen megtizedelt családi kiskereskedelmi vállalkozásokhoz, illetve a vendéglátó szektorba tereli, ami jótékony hatással lehet ezen családi vállalkozások, illetve KKV-k helyzetére. A vasárnapi zárvatartás vélelmezhetően a helyi kiskereskedelem és vendéglátás forgalmát növelheti, ám ezt a multinacionális kiskereskedelmi vállalatok forgalomcsökkenése, és az azzal járó esetleges negatív foglalkoztatási és HIPA-hatások részben kompenzálhatják.

A Balaton-parti települések önkormányzatai szerint a kiskereskedelmi üzletek vasárnapi zárvatartása az idegenforgalmi szezonban jelentős problémát vetít elő, és kedvezőtlen hatással lehet a turisztikai költségre. Az érvényben lévő jogi szabályozás nem egyértelmű, szükséges lenne a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzési tilalomtól eltérő nyitva tartás engedélyezésének feltételeiről szóló 53/2015. (III. 17.) Korm. rendelet 7. §-ának törlése vagy pontosítása. A kormányrendelet meghatározza ugyan, hogy a jegyző hogyan és miként járjon el az ügyben, de a 7.§-a valójában a jegyző eljárásának alkalmazását a kormány további intézkedéséig megtiltja. *(7.§ Ez a rendelet akkor alkalmazható, ha a Kormány - a Kszvmtv. 8. §-ában kapott felhatalmazás alapján - az üzletek Kszvmtv. 3. §-ától eltérő nyitva tartására vonatkozó mentességi feltételeket határoz meg.)*

Kérem, hogy a bizottság támogassa a Balaton-parti területeken a kiskereskedelmi üzletek vasárnapi nyitvatartását a turisztikai szezonban. Ennek érdekében kezdeményezem, hogy a kormány a kiskereskedelmi szektorban történő nyitva tartás tilalmáról szóló 2014. évi CII. törvény 8. §-a alapján tegye lehetővé az év június 1-jétől szeptember 30-ig tartó időszakában a Balaton-parti településeken lévő kiskereskedelmi üzletek helyi igények szerinti vasárnapi nyitvatartását.

Az előterjesztés 1. és 2. számú melléklete a kormányzati és közvélemény kutatás megállapításait tartalmazza.

Határozati javaslat:

1. A Somogy Megyei Közgyűlés Területfejlesztési Bizottsága támogatja az idegenforgalmi területeken a kiskereskedelmi üzletek vasárnapi nyitvatartását. A bizottság kezdeményezi, a Balaton-parti települések vezetőinek felkérésére a megye országgyűlési képviselőinek megkeresésével a kiskereskedelmi szektorban történő nyitva tartás tilalmáról szóló 2014. évi CII. törvény 1. §-ének módosítását oly módon, hogy az kerüljön kibővítésre az alábbi szöveggel: "kiemelt üdülőkörzetben folytatott kiskereskedelmi tevékenységre".

2. A bizottság kezdeményezi továbbá, hogy a törvénymódosítás megtörténteig, a fennálló átmeneti időre a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzési tilalomtól eltérő nyitva tartás engedélyezésének feltételeiről szóló 53/2015. (III. 17.) Korm. rendelet 7. § alapján a Kormány mielőbb határozza meg a jegyző mentességi eljárását megalapozó mentességi feltételeket, különös tekintettel a kiemelt üdülőkörzetben folytatható kiskereskedelmi tevékenység gyakorlására.

Felelős: Dr. Sárhegyi Judit megyei jegyző

Határidő: 2015. április 30.

Kaposvár, 2015. április 15.

Holovits Huba
a bizottság elnöke

Az előterjesztést készítette:

Bodródi Balázs
asszisztens

Az előterjesztést jóváhagyta:

Dr. Sárhegyi Judit
megyei jegyző

Kivonat az NGM által közzétett dokumentumból

Az **NGM** által készített dokumentum egy 2011-ben végzett közvélemény-kutatás főbb megállapításait, eredményeit tartalmazza.

A kutatás fontosabb megállapításait 17 pontban foglalták össze.

1. Jelenleg (2011 tavaszán készítették a felmérést) a lakosság enyhe többségének ellenállásába ütközik az üzletek vasárnapi bezárása (54%).

2. Az országos átlagot tekintve a nagybevásárlások 18,5%-a történik vasárnap (közel 1,5 millió választókorú lakos). Ha ez megszűnik, akkor át kell terelni - és megfelelő kommunikációval lehetséges is - a hét többi napjára: döntően péntek délutánra, illetve szombatra. Ennek társadalmi hatásait a kutatás közvetlenül nem mérte, de hatásai becsülhetők: dugók, vásárlói tömegek, családi feszültségek, környezetszennyezés.

3. A vasárnap vásárolt termékek összetételében az élelmiszer-, és a tisztító-, tisztálkodó szerek a meghatározóak. Ez az üzletek bezárása esetén hiányozni fog. Azonban szinte minden régióban, bár más módon, de megoldható az ott lakók számára. Fontos kiemelni, hogy ezeket a termékeket a válaszolók véleménye szerint más napon is (hétköznapi) hasonló arányban meg tudnák vásárolni.

4. A válaszolók közel 50%-a hetente 1-2 alkalommal vásárol, és csak 17,7% mondta, hogy hetente szinte mindennap (5-6 alkalommal).

5. A hétköznapi vásárlásokat 58%-ban a lakóhely közelében, 21,4%-át pedig a munka- és lakóhely között útközben ejtik meg. A válaszolók 33%-a jelölte a vásárlás helyszínének nagyobb magyar cégek üzletét, ezt követte 26%-os említéssel a multicégek üzlete.

6. Tudatos vasárnapi vásárlást csak a megkérdezettel 37,8%-nál tudták azonosítani. A spontán vásárlók aránya ennél kevesebb 26,3% volt.

7. A vasárnapi vásárlás döntő része a multinacionális cégeknél zajlik: a válaszolók 69%-a ezt az üzlettípust jelölte meg.

8. Az adatok alapján a tartós fogyasztási cikkek vásárlása és megtekintése/kipróbálása miatt alakult ki ez a dominancia. "Azonban azt már láttuk, hogy nem túl sokan járnak vasárnap vásárolni, és tartós fogyasztási cikket még kevesebben vásárolnak. Így ennek a kipróbálásnak viszonylag alacsony a fontossága" - állapította meg a kutatás.

9. Egyik összefoglaló kérdése az volt a vizsgálatnak, hogy meg tudná-e oldani a válaszoló a vasárnapi vásárlását más napokon? A megkérdezettek közel 60%-a azt válaszolta, hogy vagy máshol, vagy más napon venné meg.

10. A felmérés szerint a lakosság 86,4%-a hétvégén otthon/lakásában kapcsolódik ki, 40,4% kirándul, 31% megy kulturális rendezvényre.

11. A vasárnapi vásárlást gyakorlatilag nem kötik össze a lakosok más, egyéb szórakozással, kikapcsolódással (75% mondta azt, hogy nem).

12. A vasárnapi vásárlást általában férj és feleség együtt (31%), illetve a teljes család (38%) bonyolítja le.

13. A szegénységi küszöb felett a vásármapi zárva tartást elutasítók aránya 74,9%, vagyis a viszonylag jobb helyzetben lévők ragaszkodnak a vásármapi nyitva tartáshoz.

14. A hitéleti tevékenységre való hatása a vásármapi nyitva tartásnak a válaszadók közel 20%-át érinti, de összességében a "nagyon zavar" válaszok 3,2%-ot tesznek ki.

15. A vásármapi vásárlási tilalmat ellenzők 65,9%-a alternatív vásárlási lehetőségekkel az ellenállás enyhíthető, akár még semlegesíthető is.

16. A vásármapi vásárolt termékek közül az élelmiszerek, a tisztálkodó szerek, kulturális cikkek és tartós fogyasztási cikkek beszerzésére már most is van alternatíva a lakosság körében. A lakberendezési cikkek, gyermekek iskolai, óvodai kellékei, valamint a hobby-, és barkács cikkek beszerzésében még a többség nem tudja, hogy mit tegyen.

17. A vásármapi nagybevásárlás áttérőldése szombatra, vagy péntekre, ezeken a napokon többletforgalmat eredményezhet, ami egyrészt többletterhelést jelent, másrészt a vásárlási idő meghosszabbodását is eredményezheti.

A cég által 2011-ben használt minta reprezentatív az egyes régiókon, valamint az egyes településtípusokon belül is.

Összességében erősen megosztott véleményalkotás figyelhető meg ebben a kérdésben. A semlegesektől eltekintve a támogatók és az ellenzők részaránya úgy növekszik, ahogy egyre szélsőségesebbé válik a véleményük. Ugyanakkor az ellenzők igen határozott többséget alkotnak az ellenzők-támogatók összevetésben.

Az ellenzők 4,35-ször annyian vannak, mint a támogatók.

Az Ipsos által végzett reprezentatív kutatás megállapításai

Az **Ipsos Zrt.** 2015. március elején országos reprezentatív kutatást végzett a felnőtt magyar lakosság körében azzal kapcsolatban, hogy az új törvény várhatóan milyen hatással lesz hétfévi tevékenységekre, beleértve a tervezett és nem tervezett bevásárlásokat.

A felmérés megmutatta, hogy a hazai lakosság jellemzően jelenleg is otthon tölti a hétvégéit: a válaszadók 77 százaléka állította, hogy vasárnaponként olvas, tévézik, más szabadidős tevékenységet folytat otthonában, vagy éppen a családjával szervez programot.

A megkérdezettek közel negyede, 22 százaléka szokott vasárnap élelmiszert vagy egyéb háztartási cikkeket vásárolni, 12 százaléuk pedig ekkor nézelődik vagy vásárol ruházati, lakberendezési vagy műszaki boltokban.

Az aktív keresők körében több vasárnapi vevőt találunk: közöttük 28 százalék a vasárnaponként élelmiszerboltokban vásárlók aránya, míg tartós fogyasztási cikkeket árusító üzleteket 15 százaléuk látogat ilyenkor.

Eltérést van ugyanakkor a lakóhely típusától függően is: a fővárosban élők mind élelmiszer, mind tartós cikk jellegű termékeket magasabb arányban szereznek be vasárnaponként, míg a községekben élők az átlagosnál kevésbé vásárolnak ezekből.

Egynegyedük érzi úgy, hogy az új törvény jelentősen megnehezíti az élelmiszerek és a tartós fogyasztási cikkek beszerzését, s ez az arány érzékelhetően magasabb, 32 százalék az aktív keresők körében. A válaszadók csak kevesebb, mint fele nyilatkozott úgy, hogy a törvény semmilyen nehézséget nem jelent majd bevásárlásainak megszervezésében. Az üzletek vasárnapi zárva tartásának következményeként 8 százalék gondolja úgy, hogy a törvény bevezetése után teljesen át kell szerveznie a hétvégéit. Bár ez csekély arálynak tűnik, valójában körülbelül 600 ezer embert érint.

Részletesebben is megkérdezték vásárlási szokásaikról azokat, akik eddig vasárnaponként is be-betértek az élelmiszerboltokba. Többségük olyan nagyobb üzletet látogat, amelyek ezentúl kötelesek lesznek ilyenkor zárva tartani: több mint felük említette a hipermarketeket, 43 százaléuk a nagyobb élelmiszerüzleteket, szupermarketeket, 29 százalék pedig diszkont üzletekben is rendszeresen költ vasárnap. Piacon 7, kisebb boltokban 10 százaléuk intézi a vasárnapi bevásárlást.

A vasárnapi élelmiszervásárlások túlnyomó többsége rendszeres, tervezett "túra": a hét utolsó napján vásárlók 85 százaléka állította, hogy előre megtervezett nagybevásárlást vagy kisebb készletfeltöltést intéz ilyenkor.

Amikor arról érdeklődtek az élelmiszervásárlást eddig vasárnapra időzítőknél, mostantól miként fogják megoldani ezeket a feladatokat, kétharmaduk válaszolta, hogy elhalasztja azt a hét egy másik napjára (többségük szombatra). Egynegyedük kisebb, vasárnap továbbra is nyitva tartó boltokban tervezi elintézni a szükséges élelmiszerek, háztartási cikkek beszerzését.

A válaszadók kicsivel több, mint egyharmada megy évente legalább egyszer moziba, múzeumba, koncertre vagy színházba.

Valamivel több, mint felük kirándul a szabadban évente legalább egyszer, s hasonló az arány az éttermek, kávézók, cukrászdák látogatása esetén is (57 százalék). Fürdőt vagy wellness szállodát 31 százalék látogat legalább egy alkalommal egy évben, míg 58 százalék évente egyszer sem utazik el pihenés céljából. A válaszadók azonban a vasárnap kimaradó vásárlások hatására sem tervezik, hogy gyakrabban végzik a fenti tevékenységeket: mindössze 6 százaléuk gondolja úgy, hogy ezek bármelyikére több időt szán majd a törvény életbe lépése után.